ONTÚSTIK-QAZAQSTAN **MEDISINA AKADEMIASY** «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SKMA -1979-

SOUTH KAZAKHSTAN **MEDICAL ACADEMY** АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

«Бекітемін»
Колледж директоры
_______ А.М. Кушкарова
«27» ___06___ 2025 ж.

ЖҰМЫС ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Мамандығы: 09110100 «Мейіргер ісі»
Біліктілігі: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»
Оқу түрі: күндізгі
Оқытудың нормативтік мерзімі: 1 жыл 6 ай
Циклдар мен пәндер индексі: ӘЭП 01
Курс: 1
Семестр: 1
Пән: Құқық, экономика және кәсіпкерлік қызмет негіздері
Бақылау түрі: с/сынақ
Жалпы еңбек сыйымдылығы сағат/кредиттер: 48/2
ОСӨЖ: 8
Аудитория: 40

Шымкент, 2025 ж.

«Құқық, экономика және кәсіпкерлік қызмет негіздері» пәні бойынша жұмыс оқу бағдарламасы 2025 жылғы МЖМБС негізінде жасалды.

Тіркеу нөмері:__________

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»
Біліктілігі: 5АВ09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры» 1,6
Оқытушы: Төрехан Әсемай Нурмаханқызы.

Жұмыс оқу бағдарламасы «Жалпы білім беретін пәндер» кафедрасы мәжілісінде қаралды.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
Кафедра меңгерушісі __________ А.Т.Сатаев
ПЦК мәжілісінде қаралды.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
ПЦК төрайымы: __________ Г.Т.Анапияева
Әдістемелік кеңес мәжілісінде бекітілді.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
Әдістемелік кеңес төрайымы: __________ Г.О.Мамбеталиева

Түсіндірме хат

Пәннің мақсаты мен міндеті:

«Құқық экономика және кәсіпкерлік қызмет негіздері» гуманитарлық пәндер жүйесінде ерекше орын алады, себебі, екі ғылымды–экономикалық және құқықтық білімдерді қамтиды. Пән нарықтық экономиканы қалыптастыру жағдайындағы құқық рөлін зерттейді. Пән болашақ дәрігерлерге әлеуметтік-экономикалық мәселелерге, мінездемелі сұрақтарға бейімделуге көмектесуге арналған, сондай-ақ адамның экономикалық қызметке қатысуға дайындығын көрсету қабілетін, қоғамдық өмірді құқықтық реттеу тетіктері мен құралдарын пайдалану мүмкіндігін сипаттайды.

Мақсаты:

Қоғам дамуының экономикалық және құқықтық заңдылықтары мен оның тиімді қызмет етуінің мәселері туралы білім жүйесін қалыптастыру.

Пәнді игеру міндеттері:

1. Экономикалық теория негіздері саласында білімді;
2. Экономикалық мәселелерін жеке қалыптастыру мен шешуді білу;
3. Іс-жүзінде экономикалық теорияның негізгі ережелерін қолдану дағдысын;
4. Экономикалық теорияның болашақтағы даму бағыты мен жинақталған халықаралық тәжірибеде хабардарлықты таныту.
5. ҚР экономикалық және құқықтық қатынастар ерекшеліктерін анықтау;
6. Экономика және құқық саласындағы нормативтік-құқықтық базаның ерекшеліктерін анықтау.

Пәнді игеру нәтижелері:

- Құқықтық және экономикалық мәселелер бойынша ғылыми мұрада жинақталған негізгі теориялық көзқарастарды білуін көрсету;
- Кәсіби саладағы мемлекеттік-құқықтық және экономикалық проблемаларды анықтау үшін зерттеу жүргізу және талқылау үшін нәтижелерді таныстыру;
- Құқықтық және экономикалық процестердің ерекшеліктерін, олардың қазақстандық қоғамды модернизациялаудағы рөлі тұрғысынан талдау;
- Негізгі экономикалық және құқықтық білімді медицина саласындағы арнайы терминология арқылы көрсету.

Құзіреттіліктер:

1. БҚ-1. Оқыту
2. БҚ-3. Коммуникация

Мазмұны:

Лексикалық-фонетикалық және орфографиялық материал.

5. Оқу уақытын бөлу

Семе	Циклдар мен пәндер индексі	Бақылау нысаны	Барлығы (сағат/	Оқу уақытының көлемі (сағ.)			
				Теориялық оқыту	ж	да	ғы

			несиелер)	СӨЖ	ОСӨЖ	аудиториялық сабақтар	Симуляция	
1	ӘЭП 03	с/сынақ	48/2	-	8	40	-	-

6. ПӘННІҢ ПРЕРЕКВИЗИТТЕРІ МЕН ПОСТРЕКВИЗИТТЕРІ

6.1 Пәннің пререквизиттері: Мектептік бағдарлама көлеміндегі саяси-тарихи пәндерден алған білім негізі.
6.2 Пәннің постреквизиттері: Анатомия, Физология.

Осы пәнді оқу барысында алынған білім, іскерлік және дағдылар келесі пәндерді меңгеру кезінде қолданылады:

1. Іскерлік қарым-қатынас
2. Кәсіби қызметтің негіздері
3. Өндірістік практика
4. Қарым-қатынас психологиясы
5. Кәсіптік бағдар және мансап

7. Сабақтардың тақырыптары мен түрлері бойынша сағаттарды бөлу

7.1 ОСӨЖ тақырыптары және олардың мазмұны

№ Р/с	Тақырып	Қысқаша мазмұны	Сағат саны
1.	Экономикалық теорияның пәні мен әдістері.	Экономикалық теорияның пәні нарықтық шаруашылықты талдау. Нарық тиімділік проблемасын шешеді: яғни шектеулі ресурстарды пайдалана отырып, шексіз қоғам қажеттіліктерін жоғары дәрежеде қамтамасыз ету. Экономикалық теория материалдық игіліктерді өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатымен, оларды пайдалану үшін бәсекелестік туғызатын жағдайда, шектеулі ресурстар мен өндіру, бөлу, айырбастау және тұтыну кезеңіндегі адамдар мен топтардың әрекетін зерттейтін қоғамдық ғылым.	1
2.	Қоғамдық өндіріс және оның құрылымы	Қоғамдық өндіріс мәселесі экономикалық теорияның бастапқы негізін құрайды. Адамзат баласының тіршілігінің негізін қалайтын да қоғамдық өндіріс. Ол материалдық игіліктерді өндіру, бөлу, айырбас және тұтыну процесін қамтиды.	1
3.	Экономикалық институттар: меншік және кәсіпкерлік	Қоғам өмірінде меншікке байланысты қатынастар әрқашан маңызды рөл атқарған. Меншік – қоғамдық құрылыстың экономикалық негізі – қоғамдық бастаулардың негізіне жатады.	1

		Сондықтан әрбір мемлекет меншік туралы заңдар қабылдап, оны қорғайды. Экономикалық мағынасында меншік бүкіл шаруашылық процесін қамтып, пайдалы игіліктер мен қызметтерді өндіру, бөлу, айырбастау мен тұтыну қатынастарын білдіреді.	
4.	Қоғамдық шаруашылықтың нысандары.	Өндірісті экономикалық ұйымдастырудың тарихи бірінші нысаны – натуралды шаруашылық. Натуралды шаруашылық дегеніміз - өндірушілер өнімді айырбасқа емес, өз қажеттіліктерін өтеу үшін ұйымдасатын шаруашылық. Еңбек өнімі өндірушінің жеке басының қажетін қанағаттандыруға арналады да, ол тұтынушының қолына тікелей бөлу жолымен тиеді.	1
5.	Тауарлы өндіріс. Ақша	Тауарлы өндірістің шығу себебі жеке меншік және шаруашылық қатынастары арқылы өндірушілердің бір-бірінен экономикалық жағынан оқшаулануы нәтижесінде өз еңбектерінің өнімдеріне өздері болып нарыққа сатуға шығады. Ақша тауарлы шаруашылықта адамдардың қоғамдық қатынасын бейнелейді. Яғни, ақша зат емес, адамдардың арасындағы өндірістік қатынас.	1
6.	Нарық: түрлері, құрылымы, үлгілері	Нарық–бұл экономикалық проблемаларды тиімді шешуді қамтамасыз ететін тауарларды өндіру және оларды ақшаның көмегімен айырбастау процесінде туындайтын экономикалық қарым-қатынастардың жиынтығы, шаруашылықты ұйымдастыру формасы.	1
7.	Сұраныс пен ұсыныс	Сұраныс – деп белгілі бір уақыт аралығында тиімді бағаға сатылып алынуы тиіс тауардың мөлшері деп аталады. Сонымен, сатып алушының ақша қаражатымен қамтамасыз етілген қажеттілік сұраныс немесе төлем қабілеттілік деп аталады. Ұсыныс-бұл өндірушілердің сату үшін нарықта ұсынатын тауарларының мөлшері. Баға неғұрлым жоғары болса, өндірушілер нарыққа өнімнің көлемін соғұрлым көп әкелгісі келеді және керісінше.	1
8.	Жүйе ретіндегі. Ұлттық экономика	Ұлттық экономика құрылымын қарастыруды қоғамдық өндіріс құрылымы түсінігін анықтаудан бастаған жөн. Қоғамдық өндіріс құрылымы деп отырғанымыз, сол мерзімде экономикада әр қилы факторлар ықпалымен, қоғамдық еңбек бөлінісі	1

		мен қоғамдық ұдайы өндіріс пропорцияларын сипаттайтын салалардың арақатынасы.	
	Барлығы		**8**

7.3 Аудиториялық сабақтардың тақырыптары және олардың мазмұны

№	Аудиториялық тақырыптың атауы	Қысқаша мазмұны	Сағат саны
1	Экономикалық теорияның пәні мен әдістері	Экономикалық теорияның пәні нарықтық шаруашылықты талдау. Нарық тиімділік проблемасын шешеді: яғни шектеулі ресурстарды пайдалана отырып, шексіз қоғам қажеттіліктерін жоғары дәрежеде қамтамасыз ету. Экономикалық теория материалдық игіліктерді өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатымен, оларды пайдалану үшін бәсекелестік туғызатын жағдайда, шектеулі ресурстар мен өндіру, бөлу, айырбастау және тұтыну кезеңіндегі адамдар мен топтардың әрекетін зерттейтін қоғамдық ғылым.	7
2	Қоғамдық өндіріс және оның құрылымы	Қоғамдық өндіріс мәселесі экономикал теорияның бастапқы негізін құрайды. Адам баласының тіршілігінің негізін қалайтын қоғамдық өндіріс. Ол материалдық игілікте өндіру, бөлу, айырбас және тұтыну проце қамтиды.	7
3	Нарық: түрлері, құрылымы, үлгілері №1 Аралық бақылау	Нарық–бұл экономикалық проблемаларды тиімді шешуді қамтамасыз ететін тауарларды өндіру және оларды ақшаның көмегімен айырбастау процесінде туындайтын экономикалық қарым-қатынастардың жиынтығы, шаруашылықты ұйымдастыру формасы.	7
4	Қазақстан Республикасының экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқық – табиғатты қорғау мен табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану саласындағы құқықтық қатынастарды реттейді. Бұл құқық саласы қоршаған ортаны ластау, заңсыз ағаш кесу, браконьерлік сияқты әрекеттерге қарсы құқықтық жауапкершілікті белгілейді.	7
5	Қазақстан Республикасының жер құқығы негіздері.	Жер құқығы – жерді иелену, пайдалану, жалға алу және қорғау қатынастарын реттейтін құқық саласы. Жер ресурстары – мемлекеттік меншік.	7
6	Қазақстан Республикасының Құқық қорғау органдарын	Құқық қорғау органдары – қоғамдық тәртіпті сақтау, құқық бұзушылықтың алдын алу және заңның орындалуын бақылау функцияларын атқаратын мемлекеттік органдар. Бұларға	7

	ұйымдастыру және қызметінің негіздері. №2 Аралық бақылау	полиция, прокуратура, соттар, ҰҚК және сыбайлас жемқорлыққа қарсы агенттік жатады. Олардың қызметі Конституция мен арнайы заңдармен реттеледі.	
	Барлығы:		**40**

8. Оқыту және оқыту әдістері:

- **Практикалық сабақтар:** ауызша сұрау, шағын топтарда жұмыс істеу, пікірталас, әңгіме.
- **Студенттің өзіндік жұмысы:** эссе жазу, жоба дайындау, презентация жасау, тест тапсырмаларын орындау, контент-талдау, жоспар құрастыру, реферат жазу.
- **Оқытушының жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысы:** туындаған барлық сұрақтар бойынша консультациялар, презентациялар, рефераттар, эссе түріндегі жазбаша жұмыстарды дайындау, оқулықтармен және қосымша әдебиеттермен жұмыс, аралық бақылау.

9. Курсты аттестаттау

Шолу

Қорытынды баға келесі компоненттерден тұрады (салыстырмалы салмағы):

- Ағымдағы бақылау 1 (ТК А (теориялық және аудиториялық сабақтар): жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу.
- Ағымдағы бақылау 2 (ТК С (теориялық және аудиториялық сабақтар): теориялық және аудиториялық сабақтарға қатысу, жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу.
- Аралық бақылау
- Қорытынды емтихан: қорытынды тест және билет бойынша жауаптар

Салмағы

Бағасы	**Қолданылатын бақылау құралдарының сипаттамасы (кейс, жоба, сыни талдау, модельді әзірлеу, презентация, тест)**	**Салмағы**
ТК 1 (ТК А (теориялық және аудиториялық сабақтар): жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу)	Сыни талдаудағы 3 тапсырма: - бақылау сұрақтары, - тапсырма, - тесттер.	15%
ТК 2 (ТК С (теориялық және аудиториялық сабақтар): теориялық және аудиториялық сабақтарға қатысу, жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу.	- презентация, - бақылау сұрақтары, - тапсырма, - тесттер.	15%
АБ-1,АБ-2.	Курстық тесттер	15%
СӨЖ-ді орындау	СӨЖ тақырыптарын (рефераттар, эсселер,	15%

	презентациялар) белгіленген мерзімде орындау	
Емтиханға жіберу рейтингісі		х 60%
Қорытынды емтихан	Пән тақырыптары бойынша тесттер (100 сұрақ) және билеттер: теориялық сұрақтар, ситуациялық есептер	Х 40%
Курстық қорытынды бағасы		0-100 балл

Аттестация

Рейтинг шкаласы

Әріптік баға жүйесі	Сандық эквивлент	Баллдар (%-дық көрсеткіш)	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
FX	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-24	
Бағалау критерилері	***Өте жақсы «А»:*** Студент сұрақтарға толығымен жауап берген жағдайда ***Жақсы «В+» - «С+»:*** Студент білімін орта қалыпта жауап берген жағдайда ***Қанағаттанарлық «С» - «D»:*** Студент сұрақтарға қанағаттанарлық жағдайда ***Қанағаттанарлықсыз «FX» - «F»:*** Студент сұрақтарға толық емес жауап берген жағдайда		

Пән бойынша қорытынды баға мынадай формула бойынша бақылаулар нысандарының белгіленген қатынасына сүйене отырып ресми ведомосқа енгізілген кезде автоматты түрде есептеледі:

***Қорытынды баға = (ТК** (теориялық, аудиториялық) + **ТК** (аралық бақылау) = **РД** (жіберу рейтингі) х 60% + баға (Э х 40%)*

Емтихан: ауызша/жазбаша

Оларды орындау жөніндегі әдістемелік нұсқаулар (ұсынымдар):

Аудиторияға (теориялық, аудиториялық) дайындық кезінде берілген үлестіру материалын мұқият оқып, қайталау)

Бағалау критерийлері:

Қорытынды тест: барлық курстың білімі мен түсінігін тексеруге.

Тестте 50-ден 100-ге дейінгі сұрақтан, әр дұрыс жауап-1 балл.

Тапсыру мерзімі:

Орындалған тапсырмаларды жүктеу үшін белгіленген мерзім: оқу курсын аяқтаған сәттен бастап екі апта. Уақытында тапсырылмаған жағдайда төмендету коэффициенті қолданылады: мысалы, 0,75-0,9

10. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету: Ноутбук, мультимедиялық құрылғы, интерактивті тақта.

11.1 Негізгі әдебиеттер

1. 1. Экономикалық және құқықтық білім негіздері : оқу құралы / Б. С. Битенова, Л. К. Магзумова, А. А. Ахатова. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 310 бет.
2. 2. Экономика здравоохранения: учебник / под ред. А. В. Решетникова. - 2-е изд., перераб. и доп. ; Мин-во образования и науки РФ. Рек. ГБОУ ВПО "Первый Мос. гос. мед. ун-т им. И. М. Сеченова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 192 с
3. 3. Общественное здоровье и здравоохранение, экономика здравоохранения. В 2 т. Т. 1 : учебник /. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 688 ил.
4. 4. Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории: учеб. пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с.
5. 5. Основы маркетинга: учеб. для мед. училищ и колледжей / под ред. И. В. Липсица, М. Н. Дымшица ; М-во обр. и науки РФ. - ; Рек. ФГБОУ ВПО " Гос. ун-т управления". - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 208 с. : ил.
6. 6. Айдарханов, М. Х. Основы экономической теории: учебник / М. Х. Айдарханов. - 3-е изд., перераб. и доп. - Астана : Фолиант, 2012. - 432 с.
7. 7. Тасқынбаева, С. М. Экономикалық теория негіздері : оқу құралы / С. М. Тасқынбаева ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Мед. білімі мен ғыл. инновациялық технологиялар респ. орталығы; ОҚМФА. - ; Басп. ОҚМФА Әдістемелік кеңесі ұсынды. - Шымкент : "Ернияз" жарнама өндірістік фирмасы, 2011. - 136 бет. с.
8. 8. Әубәкіров, Я. Ә. Экономикалық теория негіздері: оқулық / Я. Ә. Әубәкіров. - Алматы : Эверо, 2011. - 504 бет. с.
9. 9. Жанысбеков М. А. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері : оқу-әдістемелік құралы / М. А. Жанысбеков, Н.А. Абдурахманов, Ә.С. Еркінбекова. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2023. - 192 б.

1.10.2 Қосымша әдебиеттер

10. 1. Рахыпбеков, Т. К. Денсаулық сақтау саласындағы экономикалық талдау әдістері: оқу құралы / Т. К. Рахыпбеков. - Алматы : АҚНҰР, 2016. - 340 бет
11. 2. Джакупова, Д. Е. Денсаулық сақтау экономикасы = Экономика здравоохранения : оқу-әдістемелік құрал / Д. Е. Джакупова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2018. - 192 б.
12. 3. Мэнкью Грегори, Н. Экономикс : оќулыќ / Н. Мэнкью Грегори, П. Тейлор Марк ; қаз. тіл. ауд. Л. Ә. Бимендиева [және т. б.]. - 4 - Халықаралық басылым. - Алматы : Ұлттық аударма биросы, 2018. - 848 б.
13. 4. Экономикалық және құқықтық білім негіздері : оқу құралы / Б. С. Битенова, Л. К. Магзумова, А. А. Ахатова. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 310 бет
14. 5. Мэнкью Грегори, Н. Экономикс: оќулыќ / Н. Мэнкью Грегори, П. Тейлор Марк ; қаз. тіл. ауд. Л. Ә. Бимендиева [және т. б.]. - 4 - Халықаралық басылым. - Астана : Ұлттық аударма биросы, 2018. - 848 б. с. : (Рухани жаңғыру).

1.10.3 Интернет-ресурстар

15. 1.Экономическая теория [Электронный ресурс] : учебник / под ред. И. Л. Николаева. - 2-е изд., перераб. и доп. - Электрон. текстовые дан. (5,33 Мб). - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. - 527 с. эл. опт. диск (CD-ROM).

16. 2. Медик, В. А. Общественное здоровье и здравоохранение [Электронный ресурс] : учебник / В. А. Медик, В. К. Юрьев. - Электрон. текстовые дан. (47,6 Мб). - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013. - 608 с

3. Медициналық қызметтің экономикалық мәні және ерекшеліктері. Оспанов Р. , 2018 https://aknurpress.kz/reader/web/2050

18. 4. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг. Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А. , 2019 https://aknurpress.kz/reader/web/1368

19. 5. Денсаулық сақтау экономикасы – Оқу құралы/Б.Т.Касымова, Қ.М. Сисенгалиева, Л.К. Магзумова. – Алматы; Эверо, 2020. – 260 бет. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/849/